

J E L E N K Ö R.

8. szám.

Pest szombat január 25diken.

1834.

Foglalát: Magyarország (Kinevezések. Debreczeni vásár. Állattenyésztő társ. gyűlése). Anglia (Lamb †. Times a' kelet ügyében). Franciaország (köv. kam. vitatások 's Voyer d'Argenson pol. vallomása; parlam. reform; népnevelési leczkék). Spanyolország (gen. Lorenzo 's mások ütközetei; Madritban kinevezések; Cataloniában constit. mozgás). Portugália (hírek Lissabonbul dec. 7ikeig). Németország (dunai gőzhajózás 's kereskedés). Amerika (déli tartományi történetek). Olaszország (birmani katolicusok). Elegyhírek. Gabonaár. Pénzkelet.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Apost. királyunk m. évi dec. 20ki legfensőbb határozata szerint a' veszprémi káptalannál somogyi főesperessé Laszkalner Antal, pápaivá Schnupphagen György kánonokokat; továbbá Ruszek József keszthelyi plebanust kánonokká és següdsi főesperessé; Csobráncz Ferencz örsi plebanust, Szalay Imre m. tudom. akademiái rendes tagot 's a' pesti m. k. Egyetemben a' lelki pásztorkodás 's egyházi ékesszólás tanítóját, 's Kéry János attalái plebanust val. kánonokokká; dec. 18ki legmagasb rendelése szerint pedig Török József szombathelyi kánonokot lebényi sz. Jakab czimzetes apátjává méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

General-örnagy báró Sahlhausen Mórinczot ő Felsége dec. 29ki legfensőbb határozata szerint magyar bárósággal is méltóztatott megjutalmazni.

A' nagym. m. k. Kanczellaria a' bántáblánál ürességbe jött lajstromzói hivatalra Guozdanovich Márk ugyanazon törvényszék kiadóját, alkalmazá.

Török Gáspár erdélyi kir. kincstári titoknok nyugalmaztatott. A' déésaknai kir. ügyviselőség ürességbe jött. (K. kam tud.)

Az örökös esőzés 's csaknem feneketlen sárrá felázott utak miatt, mint előlegesen tudósítottunk, a' mostani debreczeni vásár egyike volt a' gondolhatólag legrosszabbaknak, mivel mind vevő, mind portéka v. áru, mind árus elakadt a' süllyesztő dágványban. Több száz kocsinál kénytelen vala lerakni utközben terhét, sőt még sok üresen visszatérő szekér más színtre üresen visszatérő pajtását az iszonyú semlyékből 's ragadó barátságú morotvából kivontatni. Néhány ugyan sok ügybaj 's vesződséggel oda vergődött, de vásárt sem látott 's ügy tért meg mint az egykori utas Romából a' nélkül, hogy papát láthatott volna. — Hazai termékek, jobbára gabona, csak a' szomszédból, többnyire Hajduságból ho-

zathattak; selyem és gyapju a' többi közt legjobban kelt.

Az Állattenyésztő Társaság téli közgyűlése, az alapszabályok 74ik pontja szerint e' f. évi február első vasárnapján azaz 2ikán fog tartatni, délelőtti 10 órakor Pesten a' Nemzeti Casinóban; mellyre minden Részvényes ezennel meghívatik. Ez úttal egyszersmind emlékeztetik 's illendően kéretik minden Tag, hogy mind az alapított díj-aranyait mind 10 forintos részvényét Heinrich János kapitány urnál mint a' Társaság' Pénztárnokánál (Pest, sütőutca 620) jó eleve lefizetni vagy fizettetni ne terheltekk.

A N G L I A.

Lamb György ur előbb parlamenti tag, a' Grey-i ministerium óta pedig belminister Londonban jan. 3. megholt 's lord Howick lett helyébe.

A' Times szerint Russziának 23 nagyobb hadihajója van a' fekete tengeren; mellyek 60 óra alatt Konstantinápolyba vitorlázhatnak, azonban első intésre 30—40 ezer embere ülhet hajóra is. Ezen kívül a' balti tengeren 27 nagyobb hadihajója szállong, kérdés tehát ha mig Oroszország követeli alkudozást 50 hajóval támogatja, mellyek egy része egy ágyulövésnyire van a' földközi tengertől, másikkal pedig csak 14 napnyi tengeri ut-távolra Liverpool vagy Hulltól, gondatlan maradhat e Anglia kereskedési érdekeire nézve? 's minden egyéb készület nélkül, mint hogy egy két nyaláb papirossal többet irat öszve külministeriumában? — A' kérdés ez: ohajtja e Oroszország vagy sem, hogy Törökország, 's azzal a' felsőség a' fekete tengeren neki essék sajtátul? Itt szemet hunyni gyermekség volna. Továbbá kérdezzük: megtartsa é magának Russzia ezen új gazdag világot, vagy sem? — Mi kételjük, hogy csak egy angol vagy francia — a' kába álmadókat kivevén — volna is, ki elhatározottan 's röviden ne mondaná: nem! inkább fegyverre kelni. — Most még egy kérdést. — Ha fegyverhez kell nyulni, akkor kell é azt tenni, midőn az orosz zászló Stambulban lobog, vagy azután? — Itt sincs kétség. — A' hódítás olyan rossz, mellyet előbb

lehet gállani mint orvoslani. Ha Oroszország azt hiszi, — 's meglehet hiszi, — hogy alkudozások, 's mind az, a' mi ezekkel rokon, azon egyetlen mód, melly Angliát fegyverre bírhatja, ugy Isten segits, irgalmaz, játékunk veszve van. De láttassanak csak egypár admirállobogót, 20 's néhány liniahajót, idomos számu nehéz fregátokat, egy osztály gőzhajót, melly 84 fontos bombákat szór, 's tiz tizenkét csapat gyalogságot és tengeri katonát, fogadunk, az alkudozások hamar megváltoznak, — vagy ha erre protokollozás is szükséges volna, — egy pár hajóteher-kiszállítás, az ellenséget nem sokára ismét jó barátá tenné. Mi ellenezzük a' háborut, és utáljuk, a' háboru egyetlen igazló oka a' béke. De békét gyávaság vagy beestelenség után nem várhatunk. Az ellenség, melly egyszer büntelen rugott meg, ismét megrughat, bár csufaságból is. Ne kívánjanak egyebet, mint a' mi szigorulag igaz; de attól egy ujyira se álljanak el. — Oroszország a' német hatalmak figyelmét nyugot felé akará fordítani, míg keleten tervein dolgozott, hogy a' Rajna melletti háború feledésbe hozza a' dardanellákat. Russziát mindig szegénynek rajzolák háborura 's gyengének hódításokra. Még is talált mindig, mikor kelle neki, mind pénzt, mind katonát. Gyakran hadakozott, és az által többet nyert, mint akármelly nemzet két ezer év óta. Míg valóban szegénynek gyöngének hittük, azalatt óriássá tettük, melly mindent mer, 's jutalmát, mellyért küzde, soha sem veszti. — Szövetésünk Franciaországgal olyan, millyet e' két hatalmas nemzet közt századok alig fognak ismét szerzeni; bár oktalan vissza ne vessük. — A' Morning Post szerint moreai nov. 30iki levél mondja, hogy a' fölfedezett összeveskűvés czélja volt Görögország részére Russzia különös védelmét megkérni, a' görög hajor igazgatást elmozdítani, 's csak Otto királyt megtartani. — A' Guardian szerint igen neveltséges hir szállonga Londonban, hogy t. i. Miklós császár a' Szultánt akarja meglátogatni. Ez annyi volna, mintha uj birodalmát akarná birtokába venni.

FRANCZIAORSZÁG.

A' National, az „aide toi, le ciel t'aidera“ (azaz védj magad, 's védend az ég is) nevű társaság kívánságára a' Cormenin ur által készített 's a' választási reformot tárgyazó kérelmet közli, melly ezen társaság bureaujában nyitva áll aláírásra. Cormenin alaptételei ezek: Minden teljes kora francia, ki polgá-

ri jogait törvényesen, el nem veszti, választó legyen; — minden választás egyenes (közvetlen) legyen; — minden választásnak a' népesség legyen alapja; — minden választó, ki engedhető ok nélkül a' gyűlésből kimarad, birságra ítéltessek; — minden választó, ki választói kötelessége teljesítésében egy vagy több dolognapot elmulaszt, ha kívánja, kárpótlást nyerjen; — minden politikai eskü töröltessék el; — minden választó választatható is lehessen; — minden elmozdítható, 's el nem mozdítható tisztviselő, ha követnek választatik, tisztsége, vagy a' követség között válasszon; — minden követ kárpótlást nyerjen; — követnek ne legyen szabad semmi nyilvános tisztséget, semmi előlépést, semmi lépcsőt, diszesítvényt (decoratio) vagy kedvezést követsége alatt elfogadni; — a' követség legfeljebb három esztendeig tartson. Vannes kérelme pedig a' választási reform iránt e' javaslatokat foglalja magában: 1) A' választási adó leszállíttatását; 2) a' választási census eltörlesztését; 3) a' választási kapacitások kiterjesztését; 4) a' követek számaszaporíttatását mindenik megye népességéhez idomlag; 5) az alispáni (alpréfet) kerületben karonként választást; 6) követ ne legyen tisztviselő; 7) kárpótlást a' követeknek. — A' Courier français szerint a' keleti ügyben Franciaország és Ausztria közbenjárulnak, egyik t. i. az orosz, másik az angol udvarnál. Kétségkívül, ha krisis és szükség kiszttet, Angol és Franciaország egyesülve lépne fel, 's ha az ottoman birodalom felosztására kerül a' dolog, Ausztria is hasznát fogná látni. A' két hatalom eddig egyesülve került minden elhatározó lépést, 's csak a' Dardanellák szabadságát ohajtják még most vissza állíttatni. — A' National beszéli, hogy a' népnevelés szabad egyesülete nem régen leczkéket nyitott az egészség-ismérettről, 's különösen némelly kézmű-befolyásáról a' munkások egészségébe. A' leczkézést Gervais dr. St. Germain, Délaviniere dr. pedig St. Jacques külvárosban tartotta. A' csendőrnagy meg akará tiltani, de némelly kíváncsiok elhibázta végett meggátolta parancsa teljesítését. A' társaság biztosokat rendelt a' tanítók segédmire. Dec. 22ikén Gervais dr. 200 hallgató előtt meg is kezdé leczkéjét. Ekkor megjelent egy csendbiztos, 's egy békebiró, az első elolvasá a' csendőrnagy (préfet de la police) parancsát a' leczke további meg nem engedtetése, 's a' terem oda hagyatása iránt. Gervais oda nyilatkozott, hogy ő senki jogát

sem ösme
tatásában
a' gyüleke
is így ny
a' csendbi
endő aka
biztos el
jét a' leg
egy óran
megjelen
hajdukka
vették a'
ság egyik
csendbizi
tisztszise
kaság kö
gyelmese
— A' le
vais urat
dön ez sz
meghagya
szeríteni.
val bal k
a' tanító
szólani.
Hasonló
városban

(F

Jan.
nisteri re
genson é
felség elv
len monc
delmezi
hogy a'
silegitimi
szükséger
Világos e
elve. —
d'Argenso
mond, 's
az ember
kimondott
dik. Mi e
nek tették
De külön
a' folség
minden e
centrumba
Saturnaliá
tával a' m
elősméren
ratját telj
lem. Itt va
Audry de

sem ösmeri el a' nyilvános oktatás korlátoztatásában, 's csak erőszaknak fog engedni, a' gyülekezetet csendre intvén. A' biztosak is így nyilatkoztak, 's az egyesület nevében a' csendtiszttség (Polizei) részéről minden teendő akadálynak ellenmondottak. A' csendbiztos eltávozott, Gervais dr. pedig leczkézét a' legnagyobb nyugalommal folytatá mintegy óranegyedig. Ekkor a' csendbiztos újra megjelent, még pedig csendszolgák 's város-hajdukkal 's egy osztály őrséggel 's körülvették a' teremtet. Az egyesületbeli választottság egyik tagja parancsa másolatát kívánta a' csendbiztostól, 's míg ő azt másolá, a' csendtisztviselők (Polizeibeamten) 's őrségek a' sokaság közé keveredtek, 's a' leczkézést figyelmesen hallgaták, melly folyvást tartott. — A' lemásolás után ujlag felszólítá Gervais urat a' leczkézés megszüntetésére, 's midőn ez szakadatlan és zavartalan folytatná azt, meghagyá a' fegyveres erőnek, őt arra kényszeríteni. Az őrségből egy sergeant, kardjával bal kezében föllép a' székre, 's jobbával a' tanító karját érinté, ki azonnal megszünt szólani. A' gyülekezet csendesen eloszlott. Hasonló jelenetek történtek St. Jaques külvárosban is. —

(Folytatása a' követházi vitatásoknak).

Jan. 6iki ülésben Bugeaud general a' ministeri rendszer felől elmélkedik. Voyer d'Argenson és Audry de Puyraveau uu. a' népfölség elveihez ragaszkodnak. A' pecsétőr ellen mond ezen tanításnak. Berryer ur védelmezi a' népfölséget, 's arra emlékeztét, hogy a' nyilvános oktatás ministere a' quasiligitimitást, a' külügy ministere pedig a' szükségét tevé a' mostani kormány elvének. Világos ebből, hogy a' kormánynak nincs biztos elve. — Következő helyek érdekesbek Voyer d'Argenson jan. 6iki nyilatkozásából. Ő, úgy mond, 's társai, azon felszólításban, mellyet az emberjogok társasága nevében aláírtak, kimondott (respublicai) elvekhez, ragaszkodik. Mi esküjét illeti, ők azt a' népfölségnek tették. Politikai hitvallásuk a' népfölség. De különös neme az a' népfölségnek, midőn a' fölség egyetlen egynek javára, a' társaság minden egyéb tagjaitól elvonatik (mozgás a' centrumban). Egyenlőséget akarunk, de nem Saturnaliákat. Juliusban az isteni jog kizárásával a' népfölséget fogadták el, tehát én is elősmérem azt, 's kész vagyok a' nép akaratját teljesíteni. Uraim! hitvallástakartak tőlem. Itt vagyon. — hosszú félbenszakadás, — Audry de Puyraveau, 's Deludre, hasonlólag

nyilatkoztak. — Barthe, pecsétőr: nagy botránkoztatás történt urak, e' szószéken. (heves félbenszakasztás; a' centrum: igen, igen, nagy botránkoztatás). Mi a' szabadság korában, nagy szabadság korában élünk. A' kormány jelenlétében ellenséges elvhez v. tanhoz (Lehre, doctrine) nyilatkoztak, vérben ázott neveket (Robespierre-ét) emlegettek. — Voyer d. Argenson: Az urak akarták úgy, mi jogunk szerint cselekvünk. (lárma, Elnök: Itt a' követházban vagyunk). Barthe: uraságtok esküjök erejénél fogva vagynak itt; meg akarják azt másolni? vagy tartani? mondják ki nyiltan. (derekasan! a' centrum). Voyer d. Argenson — már mondtam: én eskümet a' népfölségnek adtam (félbenszakadás). Egy szózat: Ön a' királynak eskütt. Én a' népfölségnek esküttem, melly előtt Önök mindnyájan meghajthatják fejüket. — Tovább akarnak faggatni — ám próbálják, majd meglátjuk, mit leszünk teendők. — (élénk mozgás különféle értelemben, erre Berryer 's Guizot szólván e' napi vita bérekesztetett. Jan. 7ikén midőn azon helyre érkeztek, „hogy Franciaország csak olly béke után lehet boldog, melly becsületét, 's érdekeit nem sérté.“ Bignon szólalt meg 's átjárván a' külső politikai tárgyakat, különösen kiemelé azon helyet, hol mondva van, „ha Franciaország a' birodalmak neki terhes birtokállását megtüri, 's azt megváltoztatni nem törekszik, annál kevesbé engedhet bármilly hatalomnak jogot a' fenállót változtatni.“ Ezen hely, úgy mond, előre is, hátra is hat; közlül pedig Lengyelországra vitetik, mellyre nézve az alkuk szegvék, 's a' francia nemzet érdekei kockáztatvák. Franciaország mind ezt joggal fenállónak még el nem ismérte, és soha sem ismérheti el. Ha Lengyelország neve a' felírásba nem jött is, meghagyatott úgy mond az egész biztosság nevében kijelentenie: hogy itt mindenek előtt Lengyelország van érte. De ugyanazon jogokat meg lehetne sérteni Török- Német 's Olaszországban Lengyelországra nézve mind a' francia mind az angol ministerium már előbb ünnepélyes ellenmondásokat tett azon mód ellen, mellyet Russzia a' Lengyelség ellen bizonyított. Russzia most Törökországot járja úgy, mint valaha Lengyelországot a' védelem ürügye alatt. 1808ban, úgy mond, az erfurti összejövet előtt élénken sürgeté Sándor czár Törökország felosztatását, míg Napoleon azt mindenkép kikerülni ügyekezett. Sándor, hogy Napoleont rábeszélje, a' spanyol és olasz félszi-

getet feltétlen odaengedte volna neki, Németországban a' túlnyomadékosságot is ráhagyván, még Törökország számos tartományi Albania, Bosznia, Morea 's a' t. közt szabad választást is engedett volna, csak Ruszria részére Konstantinápolyt, 's a' Dardanellákat nyerje meg. Noha Napoleonnak, a' spanyol örökléssel, Angliával 's Ausztriával szemközt álltában az orosz szövetség igen becses volt, ezen kívánság még is olly kicsapongónak látszott, hogy arra semmi kérelem sem bírhatta őt. Ha Német 's Olaszországban a' birtokállás fenmaradna is, a' jogállásban olly módosítás történhetnék, melly ellen Franciaországnak azonnal 's mindenkor feltétlen nyilatkozniia kellene 's a' t. Ezen beszédre, mellyet legfeszültebb figyelemmel hallgatott a' kamara, Broglie hg. a' külügy-minister így felelt: „Nem akarok a' tisztes szónoknak válaszolni; inkább halát jelentek neki a' kormány nevében; halát egy úttal a' felírás minden szerkesztőjének is, mellynek minden helyét, minden elvét elfogadja a' kormány. A' felvilágosítások, mellyekbe a' szónok a' biztosság nevében bocsátkozott, szinte a' kormány értelmében vagnak. A' becses szónok által kimondott elveket mi helyben hagyjuk; a' mit ohajt, törekvésünk lesz megtenni, valamint a' biztosság felvilágosításiban semmi sincs, mihez a' kormány nem állana, semmi, a' mit, ha kellene, kivinni nem ügyekeznek. — (általános felkiáltás, igen jól! igen jól!) 's a' t. — Jan. Sikán kifejté Lamartine indítványát: „Törökország, úgy mond, különféle népek halmozatja, 's most közel van azon pillanathoz, hogy összedőljön, 's természeti elemeire bontakozzék. Európa okosbat nem tehet, mint ha minden egyes hatalomnak a' külön beavatkozást megtiltja, 's az egészet védve az ujdun életre törekvő statusoknak békes alakulást enged 's a' t. Utána Mauguin ur Portugáliáról Spanyol-, Olasz-, Görög-, Lengyel- 's Törökországról beszélve a' ministerium viseletében ez országokra nézve csak gyöngeségeket, 's ál fogásokat lát; 's csudálkozik, hogy ezen történetekkel szemközt Broglie hg. Bignon beszédét tegnap helyben hagyá, holott ezen beszéd az oppositio szava két év óta. Ezen beszédet javalni a' ministerium résziről annyi, mint önhibájit megvallani, melly esetben a' ministerium nem tehet illőbbet, mintha lelép, 's helyét másoknak engedi. — Broglie hg. felelt, hogy ő a' kormány által csak helybenhagyását 's elismerését jelenté azon elveknek, mellyeket Bi-

gnon kimondott, de nem egyszersmind azon módot, mellyel Európa mostani állapotját nézi. — Továbbá Németországra nézve azt mondá: hogy ha a' német szövetség keblében a' kisebb statusok függetlensége koczkázatnék, ha Németország szövetséges birodalomból egygyé v. összeállóvá lételemmel fenyegetne, akkor veszélyeztethetné akár Franciaországot, akár Európát. E' pillanatban Conferentia tartatik ez iránt. Mi lesz belőle? senki se mondhatja meg; de bármi legyen 's bár ahoz hasonló is, mi a' közelebb időkben Frankfurtban napvilágra jött, úgy vélem, még is megnyughatunk. Nem először történik, hogy a' szövetség hatását az egyes statusok függetlenségi sérelmére ki akarják terjeszteni. Már ötször vagy hatszor akarák ezt; de az illy próbák megállhatást nem nyerhettek. Mi lett p. o. a' troppai kongresszben felállított mainzi biztosságból? az többé nem áll. Tavaly az alkotmányos országok tanácskozásai felől biztosság állították, következménye semmi sem lön. A' német nép szellemében, 's a' német szövetség szövevényes szerkezetében bizonyos ellenszegülő erő fekszik, bizonyos elrejtett erény, melly hasonnemű vállalatokat, ha köz egyetértéssel történnek is azok, dugába dönt. Nem szükség nekünk ezen kisebb statusok függetlenségét a' nagyobbak ellen védelmezni. Egyesség van köztök, mint tavaly. De legyenek a' következmények bármilyenek, a' közbéke, 's az európai egyensúly akkor sem háborítatnék, ha Franciaország a' bécsi kongressz nevében a' végett előterjesztéseket is lenne teendő. — Január 9dikén, mellyen a' felírás-vitának vége szakadt, Dupin is szólott, de a' felírás-terv módosítása iránt az oppositio által tett indítványok nagy része félrevetett, csupán Odilon-Barrot-é, mellyet a' Lengyelekről szóló cikkely végén a' Lengyelek ügyében javasolt, fogadtaték el imigy: A' követház biztositva van, hogy Főlséged kormánya Lengyelország mostani állapotjának ellenmondott, 's ezen vitéz de szerencsétlen nemzet javára mindenkor hathatósan 's állandósággal fog munkálkodni. A' többi kérdést 's nehézséget Thiers a' megbetegült Broglie hg. helyettese elmellőzé. Vég szavazatkor a' válaszfelírás 268 > 43 ellen fogadtatott el. Ugyanezen ülés alatt Thiers Broglie nevében Odilon-Barrot ur indítványára ezt mondá: Távól ezen indítvány megtámadásától azt teljes lelkemből helyben hagyom. De a' kamara könnyen érezheti, hogy a' kormány nyelve nem lehet ugyan-

az a' l
hatalm
tartózi
mondh
gyelon
miatta
ellen,
sem l
bad,
's nem

6
később
ral de
lett (N
az ins
hegys
nák se
dalast
pedig
ván az
megtá
állásib
sza a'
rendbe
rekhö
fogván
követt
lázadó
fogott
de utj
kalma
csapat
álló ca
kéu V
még
vissza
Ciuda
Caron
nak.
ról) t
vezet
dező.
ni fin
melléj
állítat
alatt,
cortes
gazga
Perez
minist
nak a'
rálné
tustes
jainak

az a' kamarák tagjaiéval, 's hogy mi a' kühatalmakkal mindennapos érintésünk végett tartózkodásra vagyunk kényszerítve. Azonban mondhatom a' kamarának, hogy minket Lengyelország sorsa élénkül érdekel, 's hogy miatta méltósággal 's hathatósan mondottunk ellen, hogy a' király kormánya semmi joggal sem hagy fel, mellyel felhagynia nem szabad, 's hogy azt, a' mi történt, nem ösmérte, 's nem is ösmérendi el. (nagy tetszés).

SPANYOLORSZÁG.

Gen. Lorenzo multkor említett ütközetét későbbi levelek következőn adják: A' general dec. 28ikán 3500 emberrel Estella mellett (Navarraban) táborozván, meghallá, hogy az insurgensek nem messze tőle egy magas hegységben biztos állásba helyezkedve akarnák seregét bevárni; ő tehát 1500 embert oldalast a' berekbe állita szét lesben, többivel pedig az ellenségre sietett. Ez neki bátorodván az érkezők csekély számán, nem is várt megtámadtatást, hanem maga törtete le erős állásból 's megrohanván az ellent, üzte vissza a' város felé, nem sejtve a' szünett 's jó rendben intézett hátrálást; míg végre a' berekhez jutván előrohantak a' leskedők 's közre fogván a' támadókat rajtok iszonyu öldöklést követtek el. Mondják 800nál több maradt a' lázadók résziről halva 's 700ra megy az elfogottak száma, a' maradék futásnak eredt, de utjokat a' Vittoriából kiindított seregek alkalmasint elszegik. Murciából is mentek ki csapatok a' Montesánál Samper vezér alatt álló carlosistákat megtámadni. Carlos dec. 14ikéu Villarealban volt Porto mellett, honnan még beljebb egész Lamegoig szándékozott visszavonulni. E' hely 23 mérföldre fekszik Ciudad-Rodrigotul, hol gener. Rodil 's báró Carondolet a' határszél-örző sergekkel állanak. Madriti legújabb hírlapok (dec. 30ikáról) több rendű új decretumot közlenek; nevezetesb köztük a' finantz-ministeriumot rendező. Ugyan is Martinez ur helyébe ideigleni finantz-ministerül Burgos neveztetik, 's melléje munkálati könnyítésül egy új hivatal állítatik general-ügyelőség (intendantur) név alatt, mellynek feje Justo Banqueri egykori cortes-követ. A' kincstárnak eddig főigazgatója Remisa ur helyébe Julian Aquilino Perez lép. Martinez exminister és Urutia a' ministeri tanács volt titoknoka helyet foglalnak a' kormány-tanácsban. E' tanácsot a' királyné egy másik decretumban legfensőbb statutestté nyilatkoztatja az országban, 's tagjainak évenként 30,000 fr. fizetést rendel, a'

kir. végrendeletben kinevezett helyettes tagoknak pedig 15,000 frtot.

Szolgálati szükségén felül, sőt mi több 's mint nyilván kimondatik, a' kincstárnak nem viselhető terhére levén a' fenálló szárazföldi és tengeri hadi tisztek száma, dec. 22kei decretumában a' királyné minden megürült polgári hivatalt hiven följegyeztetni rendel, hogy azokat a' számfelesleg haditiszteknek oszt-hassa. — Cataloniában, mint említők a' constitutionalis rész készül új mozgást indítani. Az egész dolog Zea ellen van főzve, kit a' tartomány minden felett gyűlöl. Llander főkapitány nemzeti őrséget állit 's fegyverzi a' népet minden ministeri ellenparancsok daczára; előkelők 's tisztviselők pedig kardjokra esküsznek Zea megbuktatni, vagy bármibe kerüljön is, magokat kormánya alól fölszabadítani. A' királyné nem látszik lenni ellene, sőt mint Llanderhez adott válaszából kitetszik, ő maga ugyan átall a' tárgy egyenes intézője lenni, de szívesen veszi, ha a' főkapitányok megkezdik. — A' déli tartományok menttek minden zajtól. Izabellát a' canari szigeteken is kikiálták királynénak. Megátalkodott makacsok ellenben a' nyugoti tartománybeli carlosisták. Gen. Sarsfield Artajonaban valami 9 fogott el 's kegyelmet ígért nekik, ha az ifju királynét éltetnék. Nem, ők inkább mellüket tárak elő, hogy ott lövessenek keresztül, mint Carlost megtagadják. Madritba Aranjuezből hozattak fogva némelly zendítők, 's még midőn a' tömlöczbe vitetének is, Carlost élteték; a' boszus nép meg akarta őket ölni. Mondják: ezek, 's a' többi elfogottak főbb gonoszai messzemessze fognak deportáltatni. — Aurora hírlap, a' volt Correo sarjadéka megint és végkép elnyomatott, miért, miértnem? azt Zea tudja, 's miért miértnem fog majd alkalmasint később feltámadni, azt megint a' constitutio tudja. — A' grenadai herczeg mivel Francziába szökött, a' tiszt-lajstrombul kitörültetett 's minden czimétől 's viselt méltóságától megfosztatott. — Egy kis szerencsétlenség történt a' királynén. Dec. 17kén kedve jött fölgyújtott falusi kastélyát, biztos kíséret mellett, meglátogatni, 's kitudni mint hajtatnak a' megrendelt építési munkák végre. Nova-Cerradanál a' hegyszoroson sikamlós levén jég miatt az ut, hintaja a' völgynek iramlott 's bizonyosan bezudul vala a' mélybe is, ha szerencsére némelly fás szerkezek oldalvást jöven azokba nem ütközik 's így föl nem akad. A' batár ablaka betört, be az oldala is, de ő Fölségén sérelem nem esett.

Föl sem vette a' bajt, vidám hidegvérüséggel kiszállt, 's míg kocsiját a' szomszéd faluban igazították, félmérföldet gyalog ment.

PORTUGALIA.

Most már hiteles levelek után mondhatjuk, mond a' Globe, hogy Portugáliában a' közbenjárult spanyol-angol béke-alkudozásnak mindedig semmi sikere. A' spanyol ajánlkozás nem is terjeszkedik többre, egyéb hogy a' királyné báró Rumfordot Santarembe utasítván, ez dec. 17ikén az angol küldöttel don Miguelnek előterjeszté a' mellőzhetlen 's legelső föltételt, mellyen kezdendő alkudozásikat építenék; 's mivel d. Miguel 24 óra alatt magát feleletre határozni nem akará, a' spanyol követ, mint utasítása tartá, fölhatalmazó leveleit visszakérte, 's utjának is eredt vissza Spanyolországba. — A' seregek felől nem sok újat hallhatni. Dec. 22ikén, mint a' Courier írja, Miguel ismét megosztá seregeit 's egy részt mintegy 3—4000ig menőt Santaremből Coimbrának indított. Londonban Miguel agensei mindinkább munkások hajókat vásárlani 's hozzájuk egyes tiszteket szerezni. 3 amerikai nagyobb hajó iránt alkuban vannak, 's így pénzbőségben látszanak lenni. Lissabonba ismét mintegy 20 érkezett vissza a' zöldfoki szigetekről, kiket oda don Miguel száműzött. Kelet-indiából Princeza-Real hajó igen kedvező híreket hozott; valamennyi gyarmat, valamint Goában a' helytartó is kész az új kormányt elfogadni, de eddig a' papság 's decembargador-ok tesznek az ügyben akadályt. — Portóban dec. 16dikán némi zavarás adta elő magát a' nép közt, 's kicsinyben mult, hogy fontosb következtetéseket nem vont maga után. Az ítélőszék egy migueli pártost, Freitas alezredest minden vád alól fölmentve szabadnak ítélte. Ezen a' nép annyira fölingerült, hogy a' bírakra törvén, közülök többet megpiszkolt, a' praefectust pedig halállal fenyegeté. Más nap új tiszthatóság választaték 's a' nép örömmel lecsendesült; a' carmelita barátokat is eltörlék 's valamennyit Lissabonba küldék. — Az ifju királyné do Cabo de st. Vicente grófnét (lady Napier-t) az Izabella-rend keresztjével ajándékozá meg. Gen. Stubbs portoi érdemiért de Villanova de Gaia báró czimmal pairi méltóságra emeltetett.

Pike hajó dec. 7kéről hozott híreket Falmouthba. A' legujabb, mit a' Pedroi seregek tettek, némelly malmok szétdulásából áll, mellyek Torresnovas vidékén (14 mérföldre Santaremtől) naponként 3000 alafa kenyérre (magyar katonáink prófuntak hívják) való

lisztet őrlöttek, és Santarembe Miguel hada számára szolgáltatták. E' dulas dec. 21kén történt. — Dom Pedro fregát a' britt csatornához küldetett, hogy szemmel tartsa a' készülő migueli hajóhad indulását, nem sokára több is megy hozzá, 's ha kimer indulni a' mondott had, ott mingyárt helyben ütközetre vonják. Lissabonban a' Chronica egy bocsánatformát hirtel azoknak, kik Miguel részéről Pedrohoz megtérni akarnának, de nem hivatalosan; mondják, nem sokára csakugyan majd hivatalosan is közöl egy általános amnestiát, 's ez lenne kezdet a' spanyol-angol ajánlotta békelépésre.

NÉMETORSZÁG.

Hannoverai hirlap, Hamb. Corr. 's Allg. Zeit. a' dunai kereskedésről ezeket közlik: Ausztria kereskedése Törökországgal újra emelkedik. Érdemes is, hogy azon szállítási ut, melly annak előmozdítására hatalmas segéd, 's mellynek hasznát különösen nem csak Ausztria, hanem egész Németország vehetni fogja, egész Európát részvétre bírja. Már néhány év előtt részvényes társaság állott össze Bécsben, hogy a' Dunán gőzhajókon szabályosabb hajózást hozzon divatba. Ezen társaságnak eleinte csak egyetlen hajója volt, de minthogy nyomos nyeresége a' tőkét szaporítá, nem sokára három hajót hozza munkába. Már most ezek sem elegendők a' szükségre. Mindazáltal Törökország határit át nem léphették, hanem Zemlinben voltak kénytelenek maradni. Idősült előítéletek, hogy a' Dunát a' fekete tengerbe ömléseig hajózhatóvá nem tehetni, de még inkább a' viddini 's orsovai basák rosszul értett érdekei, 's a' Porta gondatlansága háríthatlan akadályokat látszottak e' cél ellen gördíteni. Azonban a' vállalkozás haszna világosb volt, mintsem azok, kik első kezdenek az ügybe, meg ne próbálnák. Miután az említett társaság a' Duna folyásán tett vizsgálatok által meggyőződött, hogy ész, állhatatosság 's pénzzel a' természetes gátokat legyőzhetni, több magyar zászlóst nyert meg czéljára. A' Nádor-Főherczeg elibe olly terv terjeszteték, mellyet egészen helyben hagyott, 's azt Ő Felségénél a' Császárnál támogatta is. Biztosság neveztetett ki, melly a' Dunát hosszában végig mérje fel, a' megkívánt javaslatokat előadja, 's az irányozható költséget, mellyet a' cél-elérés előre kívánna, számolja fel. Ugyanazon időben alkuba ereszkedik a' portával, Milos hggel, 's a' viddini, 's orsovai basákkal, hogy kedvező értelemre birassanak. A' porta, talán

inkább politikai helyzete, mint remélhető haszna végett, az ausztriai kormány nyilatkozását megelőzte. Milos hg. 's a' basák, részint a' kétségtelen haszon, részint ajándékok által megnyerettek. Milos még részvényeket is vett. Ezután földmérők küldettek ki, a' Dunamedri szabályozás tervét felveendő, 's azon bizonyossággal tértek meg, hogy minden akadályt elháríthatni. A' legsúlyosbak Orsova körül vagynak, hol a' Duna 400 láb magas kőszálak közé szorul, 's iszonyu sebességgel ragadja hullámit, szirtek felett omlik el, 's három zuhatagot (vizrohanást) képez, mellyek utolsója „Vaskapu“ név alatt isméretes. Semmi hajó sem mehet e' rohanásokon át elmerülési veszély nélkül, minden erőködés megszakadna itt, ha csak módot nem találtak volna, ezen helyet kikerülő csatornavitellel, elmellőzni. Az előkészületi munkák már bevégezvék, 's a' gondos figyelmű kormány minden kívántató költség-megadásra is kész. A' társaság részéről 300,000 p. forint tőkén részint három gőzhajót veend, mellyek Angliában készülnek, részint erőműveket (machinákat) a' csekély helyek tisztítására, mellyeket gyakran a' vízjárás okoz. E' tőke 500 p. ftos részvény által gyűl össze, 's hihető kevés esztendő mulva rendkívüles nyereséget hozand, minthogy Magyarország minden termékben tömérdek gazdag, 's azokat semmi könnyebb szállítással sem adhatja el hasznosabban. E' hajózás azért sem lesz súlyos, minthogy Magyarország dunamellékének számos köszén bányája van 's lehet. A' gőzhajók Konstantinápolyig fognak menni, kiszámolták, hogy arra 10 nap lesz szükséges, 's reménylik, hogy jövő esztendő alatt minden munka bevégezve, 's a' hajózás nyitva lesz. Kiszámolhatlan hasznót ígérő vállalat ez, 's csak azt sajnáltatja, hogy az elfolyt 15 század elégtelen volt, még a' római császárok később pedig Nagy Károly által felfogott azon terv kivitelére, melly Rajnát a' Dunával egybekösse. Ugyan mi is hátrállhatja Németországot a' szárazföldi országok közt első helyre vergődni, ha politikai középpontjából még a' kereskedés középpontjává is lesz a' fekete tenger, 's atlanti tenger között; 's ha ezen egész Németország termékinek szállító-utja jóllétet, gazdagságot, és szerencsét hoz közös hazánk minden pontjaiba, mint szíven keresztül a' vér a' test minden ereibe. A' mi eddig illy nagy és szép terv valóságának ellene volt, az már nincs többé. A' különböző német fejedelmek viszálykodása egymás közt

azon napon megszűnt, mellyen érdekeiket közöseknek tekinték, 's ismerék el. Reményleni akarjuk tehát, hogy azon egyetértésnek, melly fejedelmink közt uralkodik, első és szerencsés következése Németország két nagy folyójának egybekötése leend.

A M E R I K A.

Uj-granadában 's Venezuelában tökéletes csend uralkodik, 's ezen statusok a' népoktatást és beljavulást látszanak előmozdítani akarni. Nem így Aeguatorban. Ott nagy ingerültség, 's pénzszükség uralkodott. A' jövedelmek elzalogítva, 's a' financia nagy zavarban. Illy krisissben Flores generalt a' kongressz rendkívüles hatalommal ruházta fel. Ezen general, mint mondják, erőszakos önkénnyel kezdé hivatalát, 's Gallipagos szigeten több polgárt bezáratott. — Carthagénában attól félték, hogy a' negerek a' francziák 's a' republica között fenforgó félreértéseket használni akarván, fel fognak zendülni. A' franczia és angol consulok erre a' franczia hajóhad parancsnokától azon választ vevék, hogy kész segédül leendnek a' feketék netaláni támadások elnyomatására. Két ezren a' lakosok közül falura takarodtak. — Buenos-Ayresből oct. 24ikén költ levél szerint az ott kiütött támadás megvalósul. A' zendülés oka az volt, hogy a' kormány a' hirlapoknak, mellyek fenhargon kezdének szólani, megtiltá a' politikáról beszélni, 's négyet közülök el is nyomott. —

Carthagená, nov. 16. Az egyenetlenségek Franciaország és a' republica között kétségkívül békesen fognak elintéztetni. A' főtörvényszék kinyilatkozatá, hogy Barrot ur mint franczia consul, columbiai törvényhatóságnak nincs alávetve; a' kormány kezdje meg a' szükséges alkudozásokat, 's a' consul akadály nélkül adhat utleveleket. — Mexico, oct. végén: Santanna oct. 27. felszólítást bocsátott ki, mellyben a' népet a' zendülés bevégeztéről tudósítja 's kimondja, hogy a' meggyőzötteknek bocsánat van adva. A' kongressz törvényt hozott, mellyel által minden polgári köteleztetés az egyházi tizedadásra nézve megszűntetik. A' mexicói hirlap e' tekintetben megjegyzi: „Elég felvilágosodás van a' népség között elterjedve már, hogy e' törvény szükségéről, illendőségéről, sőt vallásosságáról meggyőződjék.

O L A S Z O R S Z Á G.

A' Diario di Roma dec. 21iki száma tudósítást közöl a' katholika egyház mostani állapotjáról Avában és Peguban (Birmanország).

Ezek szerint az ott elszéledt katolikusok az elvetemültség szomorú állapotjában silylenek, minthogy a' vett keresztségen kívül semmi vallásos vagy erkölcsi szabályt nem követnek. A' tudósító mindazáltal (Zama püspök) mind ezen emberek jobbulását, mind egész népségek megtérését reményli, mellyek a' keresztyénségről még eddig semmit sem tudtak. Nianjoban 's Kiandarvában pogánytérítés is divatoz néha néha; Sabarovában a' kormányzó, noha pogány, a' keresztyéneknek, kik ott igen szegények, egyházat, és térítő-lakot építtetett. Csudálva ír le a' püspök két nemzetséget, a' Karianokat és Nikobarokat, kik a' megromlott nemzetek közepett erkölcsük megjegyzésre méltó egyszerűségét, joghoz, igazsághoz, és serénységhez a' legnagyobb szeretetet meg tudták tartani, 's noha a' keresztyénség malasztja őket még fel nem világosítá, reményli azonban a' tudósító, hogy azt meg fogják kedvelni. —

ELEGY HIREK.

Talleyrand hg e' hón. 3. Brightonba rándult Ő kk. Fölségökhez, 's ott harmad napig mulatott. Dino hercegné kísérte oda őt, de azt hiszik, hogy a' hg. utazása politikai czélú. — Juchereau general nője t. e. kevés hónap alatt némi divatárustól (marchand des modes) 600 frank áru kalapokat vásárolt; 's minthogy ez pénzéhez nem juthatott, bevádlá azon asszonyság férjét a' kalmártörvényszék előtt. A' general kinyilatkoztató ügyvéde által, hogy vagyona teljességgel elégtelen hitvese minden pazarlásit ékszereire megfizetni. Egyedül egy keztyüs 2000 frankos árjegyzék megfizetését kívánta. A' törvényszék fölmenté őt vád alól. Egy párisi lap azt véli, hogy illy ítélet épen újévi számrekesztés előtt, midőn a' hiteljegyzékek (contok) a' szegény férjek házába záporként hullanak, nem kevésnek kedves falat lesz inyére. — Brüssel. jan. 4kén királyi határozás rendeli, hogy azon polgároknak, kik a' revolutio alatt fényes eslekvények által kitüntették magokat adandó díszesítvény (decoratio) legyen 1) homloklapján négyágu vas kereszt; a' vértén arany karikától környezett belga oroszlán, hátlapja pedig 1830 évszámot foglalja magában. 2) Vas emlékpénz; melly egyik oldalon a' belga orosz-

lánt viseli e' körirattal: „A' haza védeinek“ a' másikon kilencz vértet az ország kilencz tartományai czimerével; azon czimerek középpontjában napot 's 1830 évszámot ezen szókkal: „Belgium függetlensége“ kereszt 's emlékpénz egy szalagon a' mell balfelén fog viseltetni. — A' svecziai király következő jutalmakat tett fel: 5000 tallért legolcsóbb módért csépeletlen gabonát hamar szárasztani; — 3000 tallért tökéletesb módért csépeletet szárasztani; 2000 tallért, a' ki legtökéletesb magtárt talál fel gabonának, olly tekintetben is, hogy szárítottan gabonát is elromlástól megóva el lehessen benne tartani. — A' francia követekhez intézett kérelem azon czéllal, hogy Napoleon császár egész háznépe számüzését megszüntesse a' párisi építési hivatalbureaujában van letéve, minden rangu olly személy aláírását elfogadandó, ki e' nemzetség fője által Franciaországnak tett szolgálatai emlékezetét fentartotta, 's osztályos azon aggodalomban, hogy eddigi veszteg hallgatás által is olly nagy igaztalanságban megtudott Franciaország egyezni. — Köz hírlapok rajnamelléki Hassziából következők jelentenek: Az esős idő tartóssága szokatlan ugyan, de nem ritka. Hat hónap előtt még Magyarországot és Ausztriát ostorozta, midőn mi rajnamelléken épen szárazság miatt panaszkodtunk. — Franciaország légvidéki (Luftregion) nagy része 's egész Németországa' azon egy bélyeget sőt hasonló zivataros szint visel. Igy volt kevés nap előtt Rajna mint szinte Isar melléke ugyanazon órában villámmal 's dörgéssel megjegyzésre méltó. Hogy a' nagy zivatárok földrengéssel összekötvék, hihető, legalább. Münchenben, mondják, az égzengéssel földingást is vettek észre. Azonban mig egész közép Európában tavasznyh (Frühlingmilde) uralkodik, melly némelly növényt veszélyes 's kora fakadásra kisztet, Orosz és Spanyolországban hatalmasan zordong a' tél. Nawa fagyban meredez, 's a' spanyol havasok hóval fedvék, 's így mérséklett szigorú telet remélhetni, sok helyen olly ébredt 's vidorlangyu az időjárás, hogy nem csak nefelejtkoszorút köthetni a' szabadon, hanem az aratáskor elpergett tavaszi árpa kalászt hány szél-tiben. —

A' gabona pesti piaczi ára jan. 24 ^{kén} 1834:					Pénzkelet:						
poz. m. váltgar.	legjobb	közép	c-ekély	poz. m. váltgar.	legjobb	közép	c-ekély	Bécs januar' 20 ^{kén} közepár pengő pénzben.			
Tisztabuza	—	106 $\frac{1}{2}$	—	Zab	44 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{2}$	42 $\frac{1}{2}$	Status 5 pC. kötel.	95 $\frac{7}{8}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	55 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	—	—	80	Köles	—	—	—	„ 4 pC.	85 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	55 $\frac{1}{2}$
Rozs	61 $\frac{1}{2}$	—	—	Köleskása	—	—	—	„ 1820 ¹ köles. 207	—	Bankrészvény	1221 $\frac{1}{2}$
Árpa	53 $\frac{1}{2}$	—	—	Kukoricza	54 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	50	„ 1821 ¹ ..	136 $\frac{5}{8}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helme c zy. Nyomatja Landerer.

9. szám.

Foglalata:
gyilkos
Guardia
ország
Hikén:
xico.
's Pénz

MAGY

Pozso

táblánál or
két rendű t
tő fölírás
Gik), mási
fölrás irán
RRhöz kü
megmaradt
névszerint:
gadva csup
módosításol
nászközasi
sik tábla n
bé sem szá
el a' RR. az
vasoljanak
mellyekben
másikra né
gyedül az
szóló törv
gondoskod
látván a' f
fölrást, fö
gyenesen h
áltvitetvén
vitatásra h
történt; az
gyi munkál
lőbb a' kir
rendezését
dezése irán
tett terven

Ő cs. l

2likéről k
rint cs. §,
téz gróf S
közé méltó
gyesen kije

Kir. F

tározata sze
ceptualis pr
lyi kir. kor